

[Miljøministeren]

Det betyder, at vandmiljøplanens krav, der for året 1989 er 55 pct., er mere end opfyldt.

Arealet med grønne marker udgøres for en stor dels vedkommende af afgrøder som vinterhvede, vinterbyg og vinterrug, som i den for kvælstofudvaskningen kritiske periode om efteråret optager mindre mængder kvælstof end efterafgrøder og afgrøder som roer, græs og vinterraps. Arealet med de sidstnævnte afgrøder udgjorde 29 pct. af det samlede landbrugsareal i 1987 og 33 pct. i 1989.

Halmedmuldning vil, om end i mindre omfang, begrænse udvaskningen af kvælstof. Arealerne, hvorpå der nedmuldes halm, medtages ved beregningen af de grønne marker, og disse arealer er fordoblet i løbet af de sidste fire år. Afbrændingsforbudet for halm, der er gældende fra 1990, vil yderligere forstærke denne tendens.

Gødningsmængde og kvælstofudvaskning

Set fra et miljømæssigt synspunkt er udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet den afgørende faktor. Kvælstofudvaskningens størrelse, set over tid, afhænger hovedsagelig af forholdet mellem den samlede tilførsel af kvælstof i husdyrgødning og handelsgødning og den mængde kvælstof, der optages og fjernes med afgrøderne. Derudover vil klimaet have en helt afgørende indflydelse på den aktuelle udvaskning i det enkelte år.

Ifølge Danmarks Statistik og gødningsbranchen har det samlede forbrug af kvælstof i handelsgødning udviklet sig som følger:

1987 381.000 t kvælstof

1988 367.000 t kvælstof

1989 377.000 t kvælstof

Kvælstofmængden i den husdyrgødning, der tilføres markerne, og som dermed kan udnyttes som erstatning for handelsgødning, har været stort set konstant i perioden 1987-89.

Afgrødernes samlede behov for tilførsel af gødning er i samme periode steget, fordi produktionen af mere kvælstofkrævende afgrøder som vintersæd og vinterraps er øget.

Landmændene har hermed dækket et øget gødningsbehov med en stort set uændret gødningsmængde. Dette betyder, at der er opnået en forbedring i udnyttelsen af husdyrgødningen.

Den samlede tilførsel af kvælstof har været stort set uændret siden 1987, samtidig med at

den biologiske kvælstoffiksering i bælplanter er reduceret. Da der har været en vis stigning i mængden af kvælstof, der høstes med planterne, og en øget halmedmuldning, betyder dette, at der har været et tilsvarende fald i udvaskningen af kvælstof fra landbruget i størrelsesordenen 20 pct.

Ammoniakfordampning

Fordampningen af ammoniak, som er en luftformig kvælstofforbindelse, har vist sig at udgøre en betydelig kilde til kvælstofbelastningen.

Langt det væsentligste bidrag kommer fra markerne, hvorimod fordampningen fra gylletanke og andre opbevaringsanlæg skønnes at være af langt mindre betydning.

B. Konklusioner

Selv om det talmæssige grundlag ikke er endeligt, kan det sammenfattende konkluderes, at den proces, der er igangsat med vandmiljøplanen, har medført et mindre fald i udvaskningen. Denne udvikling må forventes at fortsætte i de kommende år, men der er ikke nu holdpunkter for at antage, at vandmiljøplanens mål, en halvering af kvælstofudvaskningen, kan nås i 1992 eller senere med de iværksatte initiativer.

C. Vandmiljøplanens mål for landbrugets miljøbelastning

Udgangspunktet for opstillingen af vandmiljøplanens mål for reduktionen i landbrugets kvælstofudvaskning var den beregning af den samlede udvaskning, der blev foretaget i NPO-redegørelsen i 1984. Der er et behov for at få disse beregninger verificeret, hvilket vil ske på grundlag af resultaterne af NPO-forsknings- og -overvågningsprogrammerne, som foreligger i efteråret 1990.

Vandmiljøplanens beregnede kvælstofudvaskning fra landbrugsjorden skønnes efter foreløbige vurderinger fortsat at angive det rigtige niveau. Vandmiljøplanen skønnes i dag at have opereret med et for stort gårdbidrag. Samlet gælder, at de foreløbige vurderinger sandsynliggør, at den revision af den samlede kvælstofbalance for året 1985, der kan gennemføres til efteråret 1990, ikke afgørende vil ændre grundlaget for vandmiljøplanen.

Alt tyder endvidere som nævnt på, at man, på trods af at landbruget har opfyldt de binden-